

ფასეულობაზეცვლილი სამყაროს
იდურ-ესთეტიკური გამოქაბილი:
გალაკტიონ ტაბიძის „პარალელური“ ტექსტები

IDEOLOGICAL-AESTHETIC ECHO OF THE VALUE-CHANGED
WORLD: GALAKTION TABIDZE'S "PARALLEL" TEXTS

ნანა გაფრინდაშვილი
Nana Gaprindashvili

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: სოციალისტური რეალიზმი, გალაკტიონ ტაბიძე,
პარალელური ტექსტები.

Keywords: Socialist Realism, Galaktion Tabidze, parallel texts.

თანამედროვე ეპოქა დიდ ინტერესს იჩენს სოციალისტური რეალიზმისადმი. გადაიხედა არაერთი მიდგომა და კონცეფცია, ახლებურად შეფასდა სხვადასხვა ლიტერატურული ფაქტი და მოვლენა. ამ თვალსაზრისით გალაკტიონ ტაბიძის შემოქმედებითი მემკვიდრეობაც ფრიად საინტერესო მასალას გვანვდის.

გალაკტიონი ისევე, როგორც ნებისმიერი მწერალი, ვერ გაექცეოდა იმ გავლენას, რომელსაც მასზე ახდენს საზოგადოებაში გაბატონებული შეხედულებები. ამიტომ იგი თავისი შემოქმედებითი საქმიანობის დროს ვერასოდეს იქნებოდა სრულიად თავისუფალი. ზოგადად, აბსოლუტური თავისუფლება მხატვრულ შემოქმედებაში თითქმის მიუღწეველია, რადგან მწერალი ანგარიშს უწევს მკითხველს, მის ინტერესებს, გამოცემლობას, მის მოთხოვნებს და სხვ. მწერლის შემოქმედებაზე ღია თუ ფარულ კონტროლს აწესებს მრავალი სუბიექტური თუ ობიექტური გარემოება: პირადული, სოციალური, ეკონომიკური ფაქტორები. საბჭოთა მწერალს ანგარიში უნდა გაენია, უპირველეს ყოვლისა, პარტიის ინტერესებისათვის, რადგან საბჭოთა გამომცემლები მკითხველის ინტერესებზე კი არ იყვნენ ორიენტირებული, არამედ პარტიის კურსზე. ცნობილია, რომ ამ ფაქტორმა მრავალი პანეგირიკული ნაწარმოები დააწერინა ქართველ მწერლებს.

გალაკტიონის ხელნაწერებში, რომლებიც მისი გერის, დავით ებანოიძის¹, ოჯახში ინახება, დაცულია მისი 1958 წლის 3 ენკენისთვის დათარიღებული ორი ლექსის ხელნაწერი, რომლებსაც მსგავსი ფორმისა და იდეური მიზანდასახულობის გამო „პარალელური ტექსტები“ ვუწოდეთ. ერთის სათაურია

1 გალაკტიონ ტაბიძემ 1943 წელს იქორწინა პოლკოვნიკ დავით ებანოიძის ქვრივზე, ნინო კვირიკაძეზე, თუმცა ოფიციალურად ხელი მათ 1954 წელს მოაწერეს. ნინო კვირიკაძეს პირველი ქორწინებიდან ჰყავდა ორი შვილი: დავით ებანოიძე (დაბადებული თბილისში 1919 წელს, გარდაიცვალა 2014 წელს) და ნუნუ ებანოიძე (დაბადებული თბილისში 1924 წელს). პოლკოვნიკი დავით ებანოიძე კომუნისტებმა დახვრიტეს 1937 წელს.

„ლენინის დროშით“, მეორეს „1500 წელი“ ჰქვია და თბილისის 1500 წლისთავის ეძღვნება. ხელნაწერები შესრულებულია ფანქრით, საბჭოთა ტელეგრამების ბლანკის ღია ცისფერ ფურცლებზე. ისინი გადანერილია სუფთად, გარკვევით, აზის თარიღი და პოეტის საყოველთაოდ ცნობილი ხელმოწერა. „ლენინის დროშით“ ერთ ბლანკზე წერია, ხოლო „1500 წელი“ – ორ ბლანკზე. ცალკე ბლანკზე არის მოცემული შავი ხელნაწერი ლექსისა „ლენინის დროშა“, რომელზეც პოეტის გულმოდგინე შრომის კვალი ჩანს. რადგან ეს ლექსები ნაკლებად ცნობილია საზოგადოებისათვის, მათი ტექსტებიც სრულად მოგვყავს:

„ლენინის დროშამ
იცის,
ძალა ზეცის და
მიწის,
ისმის ვით ძალა ფიცის:
წინ, წინ, სამშობლოვ,
წინ, წინ!

ლენინის დროშით
მარად,
კაცობრიობის
ფარად
ინვევს მსოფლიოს
კარად:
წინ, წინ, სამშობლოვ,
წინ, წინ!

მხედარო! ყოველ
დროში
მშვიდობისათვის
ომში –
წინ, წინ!

ლენინის
დროშით
ლენინის დროშით
წინ, წინ!“

1958. 3 ენკენისთვე

-1500- წელი

„თბილისმა იცის,
იცის,
ძალა ზეცის და
მიწის,
ისმის ვით ძალა ფიცის:
წინ, წინ, თბილისო,
წინ, წინ!

მარად ჟამს ყოველ
დროში,
მშვიდობისათვის
ომში –
დიდი ლენინის
დროშით
წინ, წინ,
თბილისო, წინ, წინ!

ლენინის დროშით
მარად,
კაცობრიობის
ფარად
ინვევს მსოფლიოს
კარად:
წინ, წინ, თბილისო,
წინ, წინ!

ასე, მზეა თუ
თოში
ქარიშხალში თუ
თოვლში
დიდი ლენინის
დროშით
წინ, წინ, თბილისო,
წინ, წინ!

უახლესი თუ
ძველი
შენ ასე განვლე
მწველი
ათას ხუთასი
წელი..
წინ, წინ,
თბილისო, წინ, წინ!

წლებს, როგორც ნაცარ-
ტუტას-
ვაბნევთ – როდესაც
გვხუთავს.
მაგრამ ამ
ათას ხუთასს
წლით გავსწიოთ წინ,
წინ, წინ!“

1958. 3 ენკენისთვე

ამ ერთსა და იმავე დღეს დაწერილი ლექსებიდან, სავარაუდოდ, ჯერ „ლენინის დროშა“ დაიწერა, რადგან სწორედ მისი შავი ხელნაწერია შემორჩენილი, რომელზეც პოეტს ბევრი უმუშავია:

„მთელმა მსოფლიომ იცის,
ჩვენი ზეცის და მიწის,
ძალა მგზნებარე ფიცის,
წინ, წინ!
სულ წინ, წინ!
წინ, წინ!“

როგორც ვხედავთ, პირველი სტროფის შავი ხელნაწერი საკმაოდ განსხვავდება საბოლოო ვარიანტისაგან. ამ შავი ხელნაწერისათვის გალაკტიონს გვერდით მიუწერია საბოლოო ვარიანტი¹ და შემდეგ კი უკვე მისი ანალოგიით შეუქმნია „პარალელური“ ტექსტი ლექსისა „1500 წელი“.

ვირტუოზული პოეტური ტექნიკა გალაკტიონ ტაბიძეს საშუალებას აძლევს, შექმნას მსგავსი ჟღერადობისა ფორმის მეორე „პარალელური“ სოცრეალისტური პოეტური ტექსტები, რომელთაგანაც პირველში („ლენინის დროშით“), თუ შეიძლება ასე ითქვას, სოცრეალისტური განწყობილებები ერთგვარი „სუფთა ფორმით“ არის მოცემული, მეორეში („1500 წელი“) კი – „გაზავებულია“ თბილისისა და სამშობლოს სიყვარულთან. როგორც მივუთითეთ, ლექსები 1958 წლის 3 სექტემბრითა დათარიღებული, ანუ ისინი პოეტის გარდაცვალებამდე (1959 წლის 17 მარტი) 7 თვით ადრე დაიწერა. რასაკვირველია, ვერც პოეტი და ვერც საზოგადოება მაშინ ვერ წარმოიდგენდა, რომ სიკვდილის „ვარდისფერი გზა“ ასე ახლოს იყო. გასაოცარი ისაა, რომ, საყოველთაო აღიარების მიუხედავად, პოეტი მაინც ასე ფრთხილობდა და სოცრეალისტური კანონის დაცვით ქმნიდა ახალ ლექსებს.

1 „ლენინის დროშამ
იცის,
ძალა ზეცის და
მიწის,
ისმის ვით ძალა ფიცის:
წინ, წინ, სამშობლოვ,
წინ, წინ!“

ლიტერატურა:

ბაქრაძე, ა. (1990). მწერლობის მოთვინიერება. თბილისი.

გაფრინდაშვილი, ნ. მირესაშვილი, მ. წერეთელი, ნ. (2010). სოციალისტური რეალიზმის თეორიული ისტორია: ქართული ლიტერატურის მაგალითზე. სოციალისტური რეალიზმის იდეურ-ერთეტიკური თავისებურებანი. წიგნი. I. თბილისი: „ნეკერი“.

ჩარკვიანი, კ. (1938). საქართველოს საბჭოთა ლიტერატურა უკანასკნელი ხუთი წლის მანძილზე. მნათობი. #1.

ჯავახაძე, ვ. (2011). ვინ კითხავს გალაკტიონს? საარქივო მოამბე. # 10,

ბორევი, ი. – Borev, I. (2008). Sotsialisticheskiy Realizm: vzglyad sovremennika i sovremennyy vzglyad. Moskva. [Борев, И. Социалистический Реализм: взгляд современника и современный взгляд. Москва].

ტერცი, ა. – Terts, A. (1988). Chto takoye sotsialisticheskiy realizm. Parizh. [Терц, А. Что такое социалистический реализм. Париж].

ფედოროვი, ფ. – Fedorov, F. (1991). Sotsialisticheskiy realizm kak tip iskusstva. Daugavpils. [Федоров, Ф. Социалистический реализм как тип искусства. Даугавпилс].

The modern era shows a great interest in Socialist Realism. Numerous approaches and concepts were revised, a number of literary facts and events were newly evaluated. In this regard, the creative heritage of Galaktion Tabidze provides very interesting material.

Galaktion, like any other writer, could not escape the influence exerted on him by the prevailing views in society. Therefore, he could never be absolutely free during his creative activity. In general, absolute freedom in artistic creation is almost unattainable, because the writer takes into account the readers, their interests, publishing houses, their requirements, and so on. Many subjective or objective circumstances impose open or secret control over the writer's work: personal, social, economic factors. The Soviet writer had to be accountable, first and foremost, for the interests of the party, because Soviet publishers were not focused even on the interests of the read-

er, but on the course of the party. It is known that this factor led to a lot of panegyric works written by Georgian writers.

Galaktion's manuscripts, which are kept in the family of his step-son Davit Ebanoidze¹, preserve his two poems dating back to September 3, 1958, which we call "parallel texts" because of their similar form and ideological purpose. One is entitled "The Lenin Flag", the other is called "1500 years" and is dedicated to the 1500th anniversary of Tbilisi. The manuscripts are done in pencil on the light blue sheets of Soviet telegram forms. They are copied cleanly, clearly, have the date and the poet's well-known signature. "The Lenin Flag" is written on one form, and "1500 years" is written on two forms. On a separate form is a black manuscript of the poem "The Lenin Flag", which shows traces of the poet's diligent work. Since these poems are less known to the public, we also bring their texts in full:

The Lenin Flag

"knows
The power of heaven and earth,
And we hear an oath:
Go forward, my motherland
Go!
The Lenin flag
Is a shield
And the world
is a gate
Go forward, go,
my motherland!

1 Galaktion Tabidze married Nino Kvirikadze, the widow of Colonel Davit Ebanoidze, in 1943, but they were officially signed in 1954. Nino Kvirikadze had two children from her first marriage: Davit Ebanoidze (born in Tbilisi in 1919, died in 2014) and Nunu Ebanoidze (born in Tbilisi in 1924). Colonel Davit Ebanoidze was shot by the communists in 1937.

The rider! For the peace
Fighting all the times-
Go forward, my motherland
Go!"

September 3, 1957

....
"1500 years"

Tbilisi
knows
The power of heaven and earth,
And we hear as an oath:
Go forward, Tbilisi
Go!
Everywhere and always,
fighting for peace and life
with the Lenin flag hoisting
Go forward, Tbilisi
Go!
The rider! For the peace
Fighting all the times-
Go forward, my motherland
Go!

Tbilisi always knows
The power of heaven and earth,
And we hear an oath:
Go forward, Tbilisi
Go!

Everywhere and always,
fighting for peace and life

with the Lenin flag hoisting
Go Tbilisi Go!

The rider! For the peace
Fighting all the times-
Go forward, my motherland
Go!

The Lenin flag
Is a shield
And the world
is a gate
Go forward, Tbilisi, Go!

Whether the sun or rain
Whether tempest or snow
Hoisting flag of Lenin
Tbilisi, go, go!

Whether ancient or new,
you have lived many a year-
a thousand and five hundred,
Go, Tbilisi, go!

Years are like ashes-
Throw them up and down
thousand and five hundred
years old, go- go!

September 3, 1958

Out of the poems written on the same day, “The Lenin Flag” was probably written first, because it was his draft manuscript on which the poet worked much:

The whole world now knows
The power of a fiery oath
Go forward, go go!
Go forward, go go!

As we can see, the draft of the first stanza is quite different from the final version. Next to this draft, Galaktion wrote the final version¹, and then, in its analogy, created a “parallel” text for the poem “1500 years”.

Virtuoso poetic technique allows Galaktion Tabidze to create “parallel” social-realist poetic texts with a similar sound form, in the first of which (“The Lenin Flag”), social-realist moods are given in a “pure form”, in the second (“1500 years”) the mood is more “diluted” with the love of Tbilisi and homeland. As mentioned, the poems are dated September 3, 1958, thus, they were written 7 months before the poet’s death (March 17, 1959). Of course, neither the poet nor the public at that time could have imagined that the “pink way” of death was so close. The astonishing thing is that, despite universal recognition, the poet was still so careful and composed new poems in accordance with socialist law.

References:

- Bakradze, A.** (1990). Bakradze, A. (1990). *Mts'erlobis motviniereba*. Tbilisi. [Taming the Writing. Tbilisi].
- Charkviani, K.** (1938). *Sakartvelos sabch'ota lit'erat'ura uk'anask'neli khuti ts'lis mandzilze*. Mnatobi. №1. [Soviet Georgian Literature during the Last Five Years. “Mnatobi” №1].

1 The Lenin Flag
knows
The power of heaven and earth,
And we hear an oath:
Go forward, my motherland
Go!

- Gaprindashvili, N., Miresashvili, M., Tsereteli N.,** (2010). Sotsialist'uri realizmis teoriuli ist'oria: kartuli lit'erat'uris magalitze. Sotsialist'uri realizmis ideur-estet'ik'uri taviseburebani. tts'igni. I. Tbilisi, Nek'eri. [The Theoretical History of Social Realism: On the Example of Georgian Literature. Ideological-aesthetic Peculiarities of Social Realism. Book I. Tbilisi, Nekeri].
- Javakhadze, V.** (2011). Vin k'itkhavs Galak't'ions? Saarkivo moambe, № 10, [Who will ask Galaktion? Saarkivo Moambe, № 10].
- Borev, I.** (2008), Sotsialisticheskiy Realizm: vzglyad sovremennika i sovremennyy vzglyad. Moskva. [Socialist realism: view of a contemporary and modern view. Moscow].
- Terts, A.** (1988). Chto takoye sotsialisticheskiy realizm. Parizh. [What is socialist realism. Paris].
- Fedorov, F .** (1991). Sotsialisticheskiy realizm kak tip iskusstva. Daugavpils. [Socialist realism as a type of art. Daugavpils].